

Van geen betekenis

James Clammer

Van geen betekenis

Vertaald door Hans Kloos

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV
2022

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Copyright © 2021 James Clammer
Oorspronkelijke titel *Insignificance*
Oorspronkelijke uitgever Galley Beggar Press, 2021
Copyright vertaling © 2022 Hans Kloos/Em. Querido's
Uitgeverij BV, Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam

Omslag Otherwhere

ISBN 978 90 214 6022 2 / NUR 302
www.querido.nl

I

Nog heerste toen de man Joseph zijn wagen van het straatasfalt de bakstenen oprit op draaide aan het uiteinde van Lysander Close vroege-ochtendkoelte in de lucht. Aan één kant van de hemel hing gedempt grijze bewolking die nog bij de nacht hoorde die voorbij was en niks van doen had met de blauwte die in aantocht was. De nacht zelf was onaangenaam geweest, te warm om rustig te slapen, deze koelte van het moment was welkom voor zolang het duurde. Hij parkeerde zijn wagen en liep over het pad naar de voordeur met zijn geschulpt dubbelglas, het patroon moest op schelpen lijken, hij klopte aan, hoorde niks, klopte nog eens, hoorde nog steeds niks, klopte voor een derde keer en werd nu beloond met het geluid van voeten op de trap binnen. De deur ging open en hij ving een glimp op van een babyblauwe ochtendjas. Zo terug zei de ochtendjas, in werkelijkheid Amanda Margaret Hollander. Ik had je nog niet verwacht, jij bent niet lekker Joe Forbes dat je al zo vroeg komt, zo zei ze het en stormde de trap weer op. Ik zie je zo, ga daar maar naar binnen. Vanuit de keuken waar hij was

opgedragen te wachten nam de man Joseph vluchtig de uitgestalde thee, koffie en koekjes in oghenschouw die Amanda Margarets attente bijdrage vormden aan de voeding die hij nodig zou hebben die dag, die ook zijn eerste dag terug was en niet iets waar hij zich heel erg op verheugde. Een onheilspellend gevoel huisde zelfs in verscheidene ingewanden, deels verbijstering, deels teleurstelling, ongerustheid, vernedering. Maar er was niets aan te doen en hij was er in ieder geval klaar voor, zo was er het kartonnen doosje in zijn werkbroek waar Alison, zijn vrouw, op aan had gedrongen dat hij het voor de zekerheid bij zich droeg en hij op zijn beurt had bezworen dat dat totaal niet nodig was. Alison had haar zin gekregen met haar combinatie van eindeloos geduld en ijzeren vastberadenheid die zich in sommigen kan uiten als passieve agressie of een niet-aflatend op de huid zitten, maar die verwarring was in haar geval onmogelijk aangezien die vastberadenheid en dat geduld haar volkomen eigen waren en niemand die haar kende zou haar ooit een dwingeland noemen en al helemaal niet Joseph die nu bijna twintig jaar met haar was getrouwd. Feiten waren feiten, het karakter van zijn echtgenote viel niet te ontkennen, ze was een beminnelijke vrouw, een kleinood, zulke mensen bestaan echt, op de grillen van het leven reageren zij door nog beminnelijker te worden, hoe ze dat wonder volbrengen zouden we allemaal maar al te graag weten.

De klok aan de muur vertelde Joseph hoe laat het was, 7 uur 50. Buiten het heen-en-weergevlieg van een gezinnetje mussen dat hij door het achterraam zag, leek het alsof het hier in de keuken een en al stilte en roerloosheid was, de houten tafels, de hangende mokken, de stilte was fijn, een aangename vleug koelte, maar in de wetenschap dat de taak die hem vandaag wachtte, het hernieuwde verkeer met de wereld van het geld, niet volbracht zou worden door te genieten van rust, liep hij naar de waterkoker die al tot het maximum-streepje was gevuld en drukte de schakelaar in waarbij hem tegelijkertijd weer een bepaalde indruk te binnen schoot die hij op Amanda Margaret wilde maken, een indruk die warm water vereiste. Vanboven kwamen badkamergeluiden, gespoel en gestort, gevolgd door stilte weer die maar één ding kon betekenen: nu werd er make-up aangebracht. De onheilspellende tintelingen in zijn maag namen iets af, de man Joseph had ze toch al verwacht, en nu krinkelden er als vlammen rond een gaspit andere emotiegedachten omheen. Het idee dat eyeliner en lippenstift en allerlei andere transformerende technieken boven door Amanda Margarets vingers werden aangewend prikkelde hem, ze lieten iets trillends op de plek vallen waar zijn onderste ribben bij elkaar kwamen, het middenrif heette dat dacht hij. Hij raakte kortom opgewonden. Het was lang geleden dat hij voor het laatst geslachtsgemeenschap had gehad, hoe dat ging was hij al bijna vergeten, en nu de temperatuur aangegeven door de digitale

in de keukenklok vervatte thermometer al op 22 graden stond was er weinig in zijn directe omgeving dat zijn begeerte kon temperen. Vandaag voelde Joseph zich sterker, meer de man die hij was geweest en de man die hij dacht dat hij weer zou moeten worden.

De make-up werd niet voor hem opgedaan natuurlijk, dat wist hij wel, die werd opgedaan omdat vrouwen dat nu eenmaal elke ochtend deden boven de wastafel. Het was iets wat goed moest zitten voor ze de deur uitgingen, Alison deed het, elke vrouw van wie hij het persoonlijke ochtendritueel had gekend deed het, het was een leefregel, stel je voor dat je zulke rompslomp overbodig zou vinden, hoe kom je erbij? Maar hij kon de verdenking, zo sterk was het wel, toch ook niet onderdrukken dat Amanda Margaret een zwak had voor hem, voor Joseph, en zodanig misschien in het bijzonder moeite zou doen om met vooral hem in gedachten aantrekkelijk over te komen. Opnieuw kwam daar dat trillen tegen het middenrif, die handige scheiding tussen de bovenste organen van het lichaam, het hart en de hersenen, die zich toelegden op edelmoedigheid, vitaliteit en vooruitgang, en die andere, lagere ordeningen waarvan de uitwerking doordrenkt was van grofheden, afvalverwerking en schaamteloze geilheid. Ja, het diafragma was beslist een gevoelige zone was de ervaring van de man Joseph, het was beslist een verzender van cruciale berichten. Maar er zou de komende minuten niets gebeuren dus bekeek hij de voor hem

neergelegde koekjes nog eens beter terwijl hij vagelijk aan de straalstroom dacht, de straalstroom in de atmosfeer wel te verstaan, hij had er op tv een programma over gezien, dat programma had hem ongerust gemaakt, was de straalstroom in slaap gevallen of was hij wakker? Hij begreep op de een of andere manier dat de sloomheid ervan verantwoordelijk was voor de huidige hittegolf, maar laten we ons ervoor hoeden de indruk te geven dat Joseph ook maar enigszins was ingewijd in de meteorologische wetenschap. Als het om koekjes ging lagen de zaken anders. Hierin was hij zowel een expert als een kenner en dit was een mistroostige verzameling, kinderlijk en mierzoet, welke boodschap wilde Amanda Margaret hem geven dat ze deze onmannelijke koekjes op tafel zette? Dacht ze dat extra suiker hem zou helpen de klus te klaren? Nee, zo'n kwaal had hij niet gehad, mensen snaptten het nooit, hij wist dat hij er meer werk van moest maken om ze te corrigeren, maar hij sprak er niet graag over, hij schaamde zich voor de zwakte die erin besloten lag, een vreemd sentiment gezien de ongekende hoogachting die de stemgerechtigde bevolking van deze eilanden voor de zieken en gehandicapten koestert. Hallo Joe zei Amanda Margaret Hollander met een glimlach. Sorry dat ik meteen weer wegstoof, ik was nog niet aangekleed, jij hebt er zin in, hè? Er werd nog iets meer gezegd terwijl ze naar beneden kwam en onderaan de trap de keuken in keek, maar juist op dat moment begon het water te koken wat haar woorden overstem-

de en een straal water gutste uit de tuit, flats tegen de binnenkant van het dichtstbijzijnde raam. Zal ik koffie voor je maken? vroeg de man Joseph zich herinnerend wat voor indruk hij wilde wekken en een kop voor zichzelf inschenkend terwijl hij het zei – want tijdens zijn ziekte, die vooral van de psychologische soort was geweest, had hij via via een reclametruc ontdekt, namelijk dat wie voor zich in beide handen een dampende mok met een of ander weldadig drankje houdt anderen een positief beeld voortvoert dat innemend, betrouwbaar en krachtig is. Waarschijnlijk werkt zo'n manipulatie beter als het winter is bedacht hij, toch wilde hij dat Amanda Margaret hem als krachtig zag. Zoiets weten was sowieso goed, dan voelde je je niet zo naïef, niet dat hij het idee had dat hij tot dat soort mensen behoorde. Bedankt, daar heb ik niet echt tijd voor, zei Amanda Margaret, maar wat ik echt wil weten Joe, wat ik echt wil weten Joe schat, is of dit oké is, of je, je weet wel... gezond genoeg bent hiervoor. Met blosjes van ongemak op de wangen deinde ze plotseling de keuken binnen. Ik bedoel, ik kan het zo door een ander laten doen, wat ik niet wil is dat ik straks een... nou ja, een soort... terugval op mijn geweten heb. O, zei de man Joseph snel, haastig, blozend, dat is allemaal verleden tijd, niks om je zorgen over te maken, dat is geen probleem meer, ik ben klaar voor de strijd. Hij bracht de warme mok koffie naar zijn lippen, hij voelde de bolling van het kartonnen pakje in zijn zijzak, hij probeerde naar haar uit te stralen hoe onomstotelijk zijn

hervonden gezondheid en mannelijkheid waren. Humor was de beste manier om hiermee om te gaan, want de zieken staan niet bekend om hun voorliefde voor gevatheden, geven er eerder de voorkeur aan zich op te peppen tot een zwartgallige uithaal waarvan iedereen om hen heen zich ook halfdood gaat voelen. Denk je dat Alison me de deur uit zou laten gaan als dat niet zo was? Daarop glimlachte Amanda Margaret weer, ja dit was het beste, er een grapje van maken, de angel eruit halen, misschien wat laf, iets langer praten zou beter zijn, maar ze moest nu echt naar het werk. De keuken rond ging ze om haar spullen voor die dag te pakken, sleutels, tasje, hoed, zonnebrandcrème, niet de zonnebrand vergeten, op vier plaatsen tegelijk leek ze te zijn, het plotse zenuwengedoe was een aangename aanblik voor Joseph. Ik zal proberen vroeg klaar te zijn Joe, ben ik vroeg terug om te zien hoe je vordert, vind je toch niet erg hoop ik? Natuurlijk niet, dat lijkt me gezellig, ik zie dat je haast hebt, maak je geen zorgen om mij. O, vergeet ik mijn telefoon! – de trap op stormde ze weer, en af vloog ze hem, hield even voor hem halt om met glazige ogen formeel stil te staan bij het ritueel van de deur uitgaan.

Dit had dus iets vernederends maar het bood ook mogelijkheden. De gastongetjes van opwinding bleven fakkelen en zich nestelen in Josephs zachte middenrif, ze bedaarden niet, ze zag er goed uit, Amanda Margaret Hollander, vond hij, beter zelfs, de make-up was

vakkundig opgedaan, haar ogen waren donker op perfecte afstand van elkaar, haar jukbeenderen hoog met een blos, de lippen flirterig goed geprononceerd, rond haar hals hing een eenvoudige gouden ketting met een bungelend staafje dat de aandacht omlaagrichtte, het goud was waarschijnlijk echt goud, de blouse die ze aanhad spande zich open bij het derde knoopje. Buitengewoner was haar broek, niet hoe strak die zat, dat was weer iets heel anders, maar de stof waarvan die gemaakt was, een zilverig grijs dat van kleur verschoot al naargelang vanuit welke hoek je keek, het woord iriserend is in zwang onder de liefhebbers van levendige bijvoeglijke naamwoorden, maar in dit geval ook het enige dat past. Met de mok koffie op een nog vertrouwenwekkender, betrouwbaarder positie ter hoogte van zijn tepels zette de man Joseph een stap naar haar toe, zijn begeerte ging naadloos over in wellust, hij wilde deze kleren die Amanda Margaret droeg nauwkeuriger bestuderen, hoe ze om haar lijf pasten, veel makkelijker om zich daarop te richten dan op de kersverse vernedering van de vraag of hij hét wel áánkon wat ze, wist hij, eigenlijk had willen zeggen zonet. En haar haast om te vertrekken – nou ja, dat gaf niet, hij had op meer gehoopt natuurlijk, een beetje treuzelen, een beetje flirten, een beetje net-iets-dichterbij-staan-dan-misschien-gepast-was, daar had hij zich op verheugd, veel meer was er ook niet, verder was er helemaal niks, eerlijk gezegd had hij zijn portie narigheid wel gehad en nu wilde hij wel weer wat leuks, was dat nou te veel

gevraagd. Als hij eens naar voren neigde, wat kon er nu natuurlijker zijn, lippen die elkaar even raakten, O Joe, O Amanda, ik wilde dit al heel lang, Ik ook, ik dacht dat het nooit zou gebeuren, Ik ook. Het eerste losmaken van kleren, het kon snel gaan of langzaam, wat maakte dat uit, dan het omlaagzakken en samen kronkelen op de keukenvloer, om de een of andere reden moest het daar zijn, wat verschrikkelijk, wat verwerpelijk trouweloos tegenover Alison, zijn vrouw, wat een geluk voor alle betrokkenen dat deze zaken vooral in de geest hun beslag krijgen.

Maar Amanda Margaret die daar nog stond terwijl de seconden wegtikten, dacht daar helemaal niet aan, zij werd in eerste instantie in beslag genomen door haar moiré broek. Erin komen was niet moeilijk geweest, bij de knoop in de band had ze de buik even moeten in-trekken, ruim vijf jaar geleden was het nu dat ze hem gekocht moest hebben maar ze had haar figuur nog, daar was ze trots op, ze wist dat het in de smaak viel bij mannen. Maar de stof glansde te sterk en vandaag zou de zon fel zijn. Verfijnd duifgrijs dacht ze dat hij was toen ze hem aanschafte, maar toen ze hem thuis bekeek, zag hij er goedkoop en opzichtig uit. Op de keukenklok was het 8:16 uur, waar waren al die minuten heen, laten we bidden dat Amanda Margaret op tijd op haar werk komt want iedereen weet welke straf hun wacht die verzaken, stress om mee te beginnen, om te eindigen met honger en nooddrift, wat zouden

we moeten zonder die strikte indelingen van de klok. Maar waarom stond Joe Forbes haar zo aan te gapen en waarom hield hij zijn koffiemok zo raar vast? Helemaal in elkaar gedoken was de stakker, alsof hij op het punt stond dood te vriezen – bij deze hitte! Hij was niet onknap, niks bijzonders, lief op een bepaalde manier, te mager in ieder geval, misschien als hij en Alison niet al zo vroeg iets hadden gekregen... maar hij had het zwaar te verduren gehad. En zijn echtgenote ook, stel je toch voor. En wat een verlies hadden ze geleden! Dat gedoe, die aandoening van Edward, wie had daar nu ooit van gehoord, niemand, niemand in de gewone wereld. De kortstondige ergernis was voorbij, ergernis kon je het evengoed ook niet noemen, het was veel vager, zo'n ontevreden stemming die komt en gaat als een zuchtje wind maar het was nu beslist te laat om nog iets aan die broek te doen, ze moest zo naar het werk. Bedenk wel dat iedereen vandaag een zonnebril opheeft, misschien herkrijgt de stof door het getinte glas wel iets van zijn verfijning. Ik moet gaan, zei Amanda Margaret, succes Joe, succes Joe schatje, waarom ze dat nu nog een keer zei viel moeilijk te zeggen, een opwelling van genegenheid misschien, ik kom vroeg thuis, dan drinken we samen koffie, ik wil graag meer over Alison horen, ik heb haar heel lang niet gezien, en over jóú, toen ze de deur opende met zijn geschulpt dubbelglas vlogen er twee mussen uit een struik in de voortuin en Amanda Margaret huiverde, want in de *Encyclopedie van het bijgeloof* die ze van

Alison had gekregen toen ze nog tieners waren had ze gelezen dat een mus die het huis binnenvloog voor de dood stond en dat mussen in het algemeen onheilsvogels waren al vanaf dat ze bij de kruisiging vrolijk tsjilpend de Romeinse soldaten hadden aangemoedigd hun speer nog dieper in de man Jezus te steken. Het is spijtig dat Amanda Margaret Hollander slechts even opduikt in ons verhaal. We zouden haar graag beter leren kennen, we zouden graag onder haar bovenlaag graven en daar de gistingen en de hardheden ontdekken, de gekoesterde kinderherinneringen aan vakanties op de boerderij, geitjes aan de uier in het zonlicht, de metalen-stangen-koelte van veehokken, het stof en de stilte van ongebruikte schuren, hoe is ze in deze voorstad van identieke huizen beland, wat heeft zich voorgedaan dat haar het leven op het land heeft ontzegd dat ze voor ogen had? Dat ze ooit voor zich zag met de volkomen zekerheid van een melkmeisje met haar glimlach boven de karnton. Er is ook geen tijd om in dat andere fragment van haar persoonlijkheid te duiken dat een geloof in reïncarnatie begint te ontwikkelen. Misschien wordt ze in het volgende leven de boerin, of de boer, die over velden naar haar vee staat te turen. O, was Amanda Margaret er maar in geslaagd die encyclopedie al snel weer het huis uit te doen! Dan zou ze hier niet terwijl ze al te laat op werk komt, zo te hoeven staan sidderen voor mussen, vogels waar niemand verder aandacht aan besteedt, of te denken dat het door glas aanschouwen van de vollemaan onge-

luk brengt of dat een kat gras zien eten een teken is dat het gaat regenen of aan honderd van al die andere waanzinnige ideeën waar haar hoofd vol mee zat. Wat een manier om je leven te leiden, alles waar je rekening mee moet houden en alle omwegen die je moet maken, het is een kwelling. Ze kantelde haar hoofd lichtjes, ze gaf Joseph een afscheidsglimlach waar ze extra licht en flonkering in stopte, hij en Alison waren al zo lang bij elkaar nu dat ze elkaar vast grondig zat waren maar wat een verschrikkelijk banale gedachte was dát gezien de omstandigheden, het ene na het andere hadden ze te verduren gekregen – ze wist meer dan hij dacht – de kleine pop, de symbolen op de pop, Edwards aanhouding, de eerste keer dat hij voor de rechter verscheen, de laatste keer voor de rechter. Stoffig doken de mussen over de weg, traag reed er een auto langs, ergens klonk een sirene, de wolken dreven tenminste hoog en prachtig voorbij. Tot straks, je kunt me altijd bellen, succes ermee, succes. Weg haastte Amanda Margaret Hollander zich.

Allemaal heel onschuldig. Maar de situatie beloofde niet niks. Ze zou eerder weggaan van werk, ze wilde met hem praten, ervoor gaan zitten, zijn nieuws aanhoren, dat was er niet maar er kon nog altijd iets gebeuren en voor de man Joseph moest het gebeuren om niet gek te worden of dat hield hij zichzelf voor, in ieder geval moest hij ervoor zorgen dat de klus dan geklaard was, lastig maar niet onmogelijk, hoe laat zou

dat precies zijn, hij probeerde het uit te rekenen, gaf het op, te veel variabelen. Het betekende in ieder geval dat hij er op volle oorlogssterkte tegenaan moest. Het kon natuurlijk ook dat ze het goedvond als de klus nog een dag kostte, je kon altijd wel een reden verzinnen en zodra je over de technische kant begon kon niemand je meer volgen. In stilte bad Joseph dat de gelegenheid zich voor zou doen, in stilte bad hij dat die uit zou blijven. Want gebeurde het wel dan stond hij voor een akelige beslissing hoewel hij al wist hoe die uit zou vallen, na de ziekte en nu dit nog rauwe nieuwe contact met de wereld van geld dat zijn eigen bijkomende stroompjes paniek met zich meebracht leek het hem belangrijker dan ooit om een situatie te creëren waarin zijn mannelijkheid weer ten top kon worden gehesen. Sterk voelde hij zich, ja, sterk, gezond, vol vertrouwen, een grote verandering was het, hij goot de koffie weg door de gootsteen, hij was meer van de thee, toen hij de beker had omgespoeld pakte hij van de uitgestalde waar op de keukentafel een theezakje, hij schepte het op met een spietsende beweging alsof een harpoen geworpen in de flank van een rustend edel zeewezen het theezakje in de beker liet vliegen, het landde er precies in, hij liet een kreun ontsnappen, twee kreunen, Amanda o Amanda, de klanken vulden de keuken, hij lachte om zichzelf maar het bleef belangrijk om de tijd te berekenen wanneer het af was, op een rijtje te zetten wat hij moest doen en wanneer. Vergeet nu maar dat Alison dit voor hem had geregeld, vergeet dat kleine de-

tail dat het niet per se nodig was dat Amanda Margaret het werk liet doen, vergeet dat hij door beide vrouwen werd behandeld alsof het om liefdadigheid ging en dat zonet nog Amanda Margaret het had gewaagd, aarzelend weliswaar, in twijfel te trekken of hij de klus wel aankon, niet echt een blijk van vertrouwen. Ja, vergeet dat allemaal maar, dat ging hem goed af in zijn bolster van hervonden gezondheid en optimisme. Een straal zonlicht piepte in een hoek van het raam naar binnen, de klok was een tiran, hij liep naar buiten om zijn gereedschapskist te halen.